ШЫНДЫҚҚА АПАРАТЫН БІРДЕН-БІР ЖОЛ – ҒЫЛЫМ ЖОЛЫ

Ясауи университеті

a.yassaui@mail.ru | университет студенттерінің үні | №02(482) 31 қаңтар 2020 жыл

БҮГІНГІ НӨМІРДЕ

КӨПТЕН КҮТКЕН ҚУАНЫШ

Оқу ордамыз көптен күткен ерекше мәртебеге ие болды. Ерекше мәртебе еліміздің санаулы жоғары оқу орындарынағана берілген. Солардың қатарына Түркістан қаласында орналасқан университетіміз де қосылды. Бұл айтулы күн оқу орнымыздың тарихында жазылып қалары сөзсіз.

2 бетте

ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛҒАН ГАЗ ЖҮЙЕСІ ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

Университетіміз орталықтандырылған газ жүйесіне қосылды. Енді оқу ғимарттары мен жатақналарымыз көгілдір отынмен жылытылатын болады. Университетіміздің ректоры Б.Абдрасилов және I вице-президент Женгиз Томар жылыту қазандықтарының жұмыстарымен танысып, газ құбырын іске қосты.

3 бетте

ҰЛЫ АҚЫН АБАЙҒА - 175 ЖЫЛ

Тобықты елі мамыр айынан бастап, Жонға, жайлауға көшеміз деп Шыңғыс тауының сай-саласының көш жүретін кей сайларынан арбамен де асуға боларлық, белгілі асулары арқылы көшкен Құнанбай ауылдары асықпай, аялдап, шөптің сонысын басып, жотадан асып мол сулы, қалың шалғынды, кең қоныстарды жайлайды.

5 бетте

ҰМЫТШАҚ КӨКТЕМ ҮШ ӨЛЕҢНІҢ ҚҰПИ□СЫ

Оқу орнымыздың Қазақ әдебиеті мамандығының 2 –курс студенті Мейір ОРАЗҒАЛИ замандасы Арқалық Әмәлиятұлының «Ұмытшақ көктем», «Үш өлең» атты өлеңдерін талдап, талқылап, құпиясын ашпақ болған сыни мақаласын әдебиетсүйер қауымның назарына ұсынамыз.

8 бетте

УНИВЕРСИТЕТ ЕРЕКШЕ МӘРТЕБЕГЕ ИЕ БОЛДЫ

ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМІ Ө.ШӨКЕЕВ

Қаңтар айының 22 жұлдызында облыс әкімі Өмірзақ Естайұлы Шөкеев Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің ұжымын құттықтай келді.

— 2020 жыл жағымды жаңалықпен басталды. Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жарлығымен Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті ерекше мәртебеге ие болды. Осы айтулы оқиғамен баршаңызды шын жүректен құттықтаймын. Бауырлас екі елдің достығының айқын көрінісіне айналған осы оқу ордасы еліміздің ең алғашқы халықаралық оқу орны болып саналады, Түркістан үшін университеттің маңызы өте зор. Әрбір қала, әрбір өңір, әрбір мемлекет үшін жоғары оқу орындардың маңызы бар. Бұл университет жас, потенциалы жоғары. Оқытушы-профессор құрамы да іріктеліп, қалыптасқан. Халықаралық статусы бар. Біз, университетті көтермей, Түркістанды көтере алмаймыз. Ерекше статус Алматы, Астана және Түркістандаға университетте ғана бар. Енді барлығымыз жұмылып университеттің болашағына жұмыс жасайық , — деп облыс әкімі университеттің Түркістан үшін маңыздылығына тоқталды.

Түркістанның әлеуметтік-экономикалық дамуына университет ұжымының қосар үлесі айрықша екенін, осыдан біраз бұрын өзі атап өткен 4 бағытты бірлесе жүзеге асыру қажеттігін еске салды. Біріншіден, Түркістан – қазақ халқы мен түркі тілдес елдердің ең ірі зиярат және туризм орталығы; екіншіден, Түркістан – әлемдік деңгейдегі қолөнер және шеберлер орталығы; үшіншіден, Түркістан – Ұлы Жібек жолының бойында орналасқан ірі сауда орталығы; төртіншіден, Қожа Ахмет Ясауи – рухани тұлға. Міне, осы 4 бағыт бойынша университет ғалымдарының өзіндік үлес қосатынына сенім артты.

УНИВЕРСИТЕТ РЕТОРЫ Б.АБДРАСИЛОВ

— Екі мемлекеттің шешімімен құрылған оқу ордамыз киелі Түркістанда ашылуының өзіндік тарихи орны бар екендігін білдіреді. Біздің университет негізін Ясауи ілімдерінен алатын, сол кездегі медреселердің жалғасы деп қарасақ та болатын сияқты. Университетіміз Елбасы Н.Назарбаевтың жарлығымен ашылды, еліміздің Президенті Қ.Тоқаеватың 2020 жылғы 15 қаңтардағы Жарлығымен ерекше статусқа ие болып отырмыз.

Университеттің ерекше мәртебесі бізге академиялық және басқарушылық дербестік бере отырып, диссертациялық кеңес ашып, Ph.D.докторанттарын өзімізде қорғатуға, дәрежесін тағайындауға, білім беру стандарттарын, бағдарламаларының мазмұнын анықтауға және жеке үлгідегі дипломдарды беруге мүмкіндік жасайды.

Білім беру грантының құны да артатын болады. Бұл профессорлық-оқытушылық құрамның жалақысын арттыруға және материалдық-техникалық қамтамасыз етуді жаңартуға мүмкіндік береді.

Бұл шаралардың барлығы университетке ғылыми және педагогикалық кадрларды тартуға, осы аймақтың дамуына серпін беріп, оның алдына қойылған мақсаттарға жетуге ықпал ететін болады.

Университет оқытушы-профессорлар құрамы, қызметкерлер мен студенттерді ерекше мәртебеге ие болу қуанышымен құттықтаймын!

ЕРЕКШЕ МӘРТЕБЕ

КӨПТЕН КҮТКЕН ҚУАНЫШ

Оқу ордамыз көптен күткен ерекше мәртебеге ие болды. Ерекше мәртебе еліміздің санаулы жоғары оқу орындарына ғана берілген. Солардың қатарына Түркістан қаласында орналасқан университетіміз де қосылды. Бұл айтулы күн оку орнымыздың тарихында жазылып қалары сөзсіз. Ерекше мәртебемен құттықтаған құттықтауларды назарларыңызға ұсынып отырмыз.

І вице-президентіЖенгиз Томар:

- Бүгін біздің оқу орнымыз үшін өте маңызды күн. Біздің университетіміз ерекше мәртебеге ие болып отыр. Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің атынан Түркі дүниесінің ақсақалы Н.Назарбаевтың қолдауына және Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаевқа алғыс білдіреміз. Университеттің ерекше мәртебесі бізге академиялық және басқарушылық дербестік бере отырып, диссертациялық кеңес ашып, Ph.D. докторанттарын өзімізде қорғатуға, дәрежесін тағайындауға, білім беру стандарттарын, бағдарламаларының мазмұнын анықтауға көп мүмкіндік жасайды. Ахмет Ясауи бабамыздың кесенесінің жанында, түркі әлемінің рухани астанасында қызмет етіп жатқанымызға қуаныштымыз.

Бүгінгі күні әлемнің бірде-бір мегаполисі бірегей мазмұнмен толтырылған және сұраныска сай кәсіби мамандар даярлауды дамытудың бағыттарын анықтайтын ғылым және білім беру мекемесі болмаса, экономикалық орталық бола алмайды. Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев бұл мәселеге, яғни, білім беру сапасын арттыруға, оның халықаралық стандарттарға сай болуына, ғылым мен білімнің интеграциясына баса назар аударып отыр. Бұл, әсіресе, түркі әлемінің мәдени-рухани орталығы болу және Түркістан облысының білім беру — ғылыми хабы ретінде даму міндеттері тұрған Түркістан қаласы үшін өте маңызды.

СӘРСЕНБЕК ТҰРТАБАЕВ техн.ғ.докторы, профессор

- Бүгінгі күн біздің университет тарихында үлкен есте қалатын, ерекше айтулы күн. Барлығымыз бұл жаңалықты естіп қуанып отырмыз.

Болатбек Серікбайұлы, сізге ұжым атынан алғыс айтамыз. Бұл ерекше мәртебені алу жаңалығы, үлкен жаңалықтардың алды болды. Алайда баршаларыңызға мәлім университет ашылған күннен басап қиыншылықтар болмады емес, болды. Сол қиыншылықтарды жеңіп шығып, жүзімізге қуаныш үйірілді. Бұл мәртебеге ие болуға университетте қызмет еткен барлық ректорлар жұмыс жасады. Қол жеткізе алмай жүрген жетістікке міне бүгін қол жеткізіп отырмыз. Әрине, бұның барлығы басшылық тараптың төккен тері деп білемін. Бір жарым жыл бұрын ректорлыққа тағайындалған Болатбек Серікбайұлы аз ғана уақытта университет деңгейін жоғарлатты. Мен, сізге өз әріптестерімнің және өзімнің атымнан алғыс айтамын. Бұл күн ерекше есте қалары сөзсіз. Тарихта қалатын күн!

ДОСАЙ КЕНЖЕТАЙ филоософия ғ.д, профессор:

- Ерекше мәртебе оқу орнымызға дербес өзінің дипломы болуына, диссертациялық кеңес ашуға, PhD мамандықтарын дайындауда жеке еркіндік береді, басқа да мүмкіндіктерге жол ашады. Осындай оқиғалардың барлығы Түркістанның тарихы, түркі исламы өркениетіндегі орны, Елбасымыздың аударған назарының нәтижесінде деп ойлаймын.

БАЛҒАБАЙ НАКИПОВ, ардагерлер кеңесінің төрағасы:

- Көптен күткен мәртебеге Болатбек Серікбайұлының басшылығымен жетіп отырмыз. Алғаш келген кезде алдыңғы қатарлы оқу орындарының қатарына көтерілеміз деген сөзін іспен дәлелдеп отыр. Сізге ардагер-ұстаздарымыздың атынан алғысымды білдіремін. Университетте 186 ардагер бар екен, оның 83-і қызметін жасап келе жатыр. Олардың барлығы дерлік ғылыми дәрежелі ұстаздар. Ардагер-ұстаздар университеттің өркендеуіне қызмет ете берміз. Ұжымның ынтымағы артып, бірлігі нығая берсін. Бүгінгі қуанышымыз құтты болсын!

ҰЛАН ӘБЖАН студенттер ректоры:

- Жақында берілген Ерекше мәртебені естіген барлық студенттер қуанып жатырмыз. Оқу орнымыздың мәртебесін орнықтыру, мойындату оңай шаруа емес. Ол ұжым мүшелерінің бекем бірлігінің, қажыр қайратының, ізденістерінің,төккен терлерінің жемісі. Осындай ерекше мәртебесі бар оқу орнында білім алу біз үшін үлкен мүмкіндік деп білеміз. Осы мүмкіндікті пайдалана отырып бізге артқан сенімді абыроймен атқаруға, университет имиджін көтеру үшін күш-жігерімізді салатын боламыз. Терең тарихтан - жарқын болашаққа нық сеніммен қадам басатын боламыз.

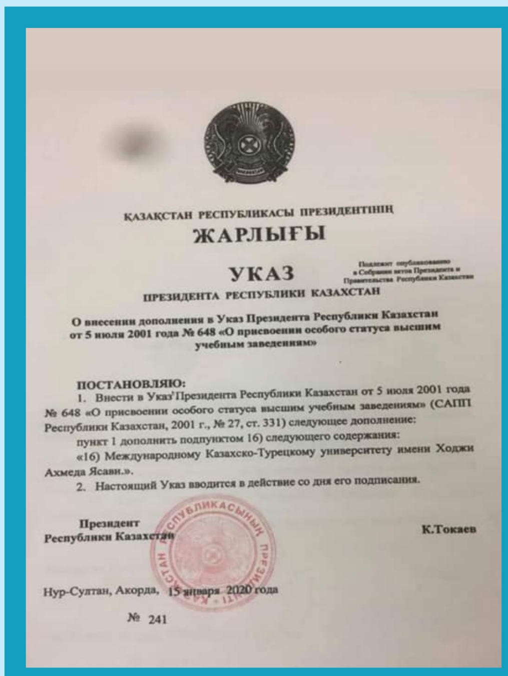

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ
ЖАРЛЫҒЫ

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Подлежит опубликованию в Собрании актов Президента и Правительства Республики Казахстан

О внесении дополнения в Указ Президента Республики Казахстан от 5 июля 2001 года № 648 «О присвоении особого статуса высшим учебным заведениям»

ПОСТАНОВЛЯЮ:

1. Внести в Указ Президента Республики Казахстан от 5 июля 2001 года № 648 «О присвоении особого статуса высшим учебным заведениям» (САПП Республики Казахстан, 2001 г., № 27, ст. 331) следующее дополнение:

пункт 1 дополнить подпунктом 16) следующего содержания:

«16) Международному Казахско-Турецкому университету имени Ходжи Ахмеда Ясави.».

2. Настоящий Указ вводится в действие со дня его подписания.

Президент Республики Казахстан К.Токаев

Нур-Султан, Акорда, 15 января 2020 года

№ 241

ЫРСАЙ ДІЛБАРХАНОВА, биология ғылымдарының докторы, профессор:

- Бізден бұрын мүмкін осы күнді Қожа Ахмет Ясауи бабамыз да армандаған шығар. Бүкіл түркі дүниесінің қара шаңырағына айналдырған Ясауи бабамыздың рухы. Міне бүгінгі күнде де теңдесі жоқ құрметке ие. Сол бабаның керемет адами қасиеті, сол кездегі білімге қосқан еңбегі Диуани хикметін оқымаған адам жоқ шығар. Сол кісінің аруағына табынған түркі, мұсылман дүниесі әлемде ойып орнын алған жоқ па. Сондықтан шығар қазақ халқының хандары, билері сол кісінің жанынан орын алғандары. Осы күнге жеткеніміз Түркістанда университетті аштырған Елбасымыздың көрегендігі.

Оқу орнымыздың алғашқы ашылған жылдары біраз адамдар ауылды жерде ашылған оқу орнына сенімсіздікпен қараған еді. Содан бері 29 жыл өтті. Міне бүгін аудан орталығы болған Түркістан, облыс орталығына айналып, оқу орнымыз ерекше мәртебеге ие болды. Жас ғалымдар мен жастарға айтарым, білімімізді көтерейік, ағылшын тілін үйреніп барлығымыз төрт тілде сөйлесейік, мәртебеміз одан да биікке көтерілсін. Көк туымыз биікте желбірей берсін. Ерекше мәртебеміз құтты болсын!

ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛҒАН ГАЗ ЖҮЙЕСІНЕ ҚОСЫЛДЫ

Университетіміз орталықтандырылған газ жүйесіне қосылды. Енді оқу ғимараттары мен жатақханаларымыз көгілдір отынмен жылытылатын болады. Университетіміздің ректоры Б.Абдрасилов және І вице-президент Женгиз Томар жылыту қазандықтарының жұмыстарымен танысып, газ құбырын іске қосты.

Ректор Б.Абдрасилов: – Түркістан қаласының барлығы көгілдір отынмен қамтамасыз ету жұмыстары қарқынды жүргізіліп жатқандығы белгілі. Бүгіннен бастап оқу орнымыздың барлық ғимараттары мен жатақханаларымыз газбен жылитын болады. Газға қосылу университет үшін экономикалық және экологиялық жағынан тиімді. Жылу қазандықтарын жабдықтау жұмыстарына Түркия тарапынан қолдау көрсеткен әріптестерімізге алғысымызды білдіреміз – деп атқарылған жұмыстарға оң бағасын берді.

І вице-президенті Женгиз Томар: — Бүгінгі жағдайға өте қуаныштымыз. Ең алдымен оқытушыларымыз бен студенттеріміз үшін тиімділігі зор. Студенттеріміз жылы жерде сабақтарын оқитын болады. Газбен жылыту арқылы экологиямызға тигізетін зиян азаяды — дей келіп, газ қосу жұмыстарының жүргізілуіне атсалысқан әріптестерге алғысын білдірді.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘРІПТЕСТІК БАЙЛАНЫСТАР НЫҒАЮДА

Қ.Ясауи атындағы ХҚТУ мен Самара мемлекеттік медициналық университеті арасында медицина саласы бойынша білім, ғылым және инновация бағыттарында әріптестік орнату мақсатында Самараға арнайы делегация іс сапармен барды. Делегация құрамында Оқу істері жөніндегі вице-президент Ө.Үмбетов, Ғылымды коммерцияландыру департаментінің директоры Е.Керімбеков, Медицина факультетінің деканы Ы.Молдалиев және Жоғары медициналық білімнен кейінгі білім беру факультетінің деканы М.Жүнісов бар. Делегация құрамы СамММУ ректоры профессор А.Колсановпен кездесіп, екі университет арасындағы байланысты нығайту бойынша келісімдерді жүзеге асыру талқыланды.

Университетіміздің өкілдері СамММУ-дың клиникаларымен, оқу және ғылыми лабораторияларымен, эксперименталды медицина және биотехнология институты, гравитациялық терапия орталығы, арнайы диагностикалық орталық, инновациялық даму институты, технопарк, ілгері зерттеулер орталығы (IT медицина және виртуалды хирургиялық клиника), аккредитациялық және симуляциялық орталық, орталық кітапхана және 20-ға жуық негізгі кафедралар жұмысымен егжей-тегжейлі танысып, басшылар және қызметкерлермен кездесулер өтті.

Сонымен қатар оқу ісі, ғылым және клиникалық жұмыстар жөніндегі проректорларымен, емдеу ісі және стоматология факультеттерінің деканддарымен, жоғары білімнен кейінгі білім беру институты директорымен жекелей салалар бойынша келіссөздер жүргізілді.

Нәтижесінде, академиялық ұтқырлық бойынша ортақ инновациялық білім беру бағдарламаларын әзірлеу, ортақ ғылыми жобалар мен жарияланымдар жасау және жиындар өткізу, докторанттарға жетекшілік, ілгері және қолданбалы ортақ зерттеулер, инновациялық өнімдер мен қызметтерді дамыту, IT медицина, заманауи инновациялық құрал-жабдықтарды сатып алу, тәжірибе алмасу бағыттары бойынша нақты келісімдер мен жоспарлар жасалды.

СПАРТАКИАДА ӨЗ МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ

Оқу орымыздың оқытушы-профессорлары мен қызметкерлері арасындағы 14.01-24.01 аралығына өткен спартакиада өз мәресіне жетті. Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаев 2020 жылды «Еріктілер жылы» деп жариялауын қолдау мақсатында ұйымдастырылған сайыста ұстаздар мен қызметкерлер эстафеталық ойын, волейбол, баскетбол, қол күресі, арқан тарту сияқты спорт түрлері бойынша сынға түскен болатын. Университетіміздің І вице-президенті Женгиз Томар спартакиадаға қатысқан жеңімпаз командаларды құттықтап, осындай спорттық сайыстардың өз дәрежесінде өтуіне атсалысқан ұйымдастырушыларға алғысын жеткізді. Командалық есеп бойынша І орынды Түркістан Ахмет Ясауи кәсіби колледжі, ІІ орынды Кентау институты, ІІІ орын Әлеуметтік ғылымдар факультеті иеленді.

ЖЕДЕЛ ДАЯРЛАНАТЫН АСҚА ТӘБЕТІҢІЗ ҚАЛАЙ?

Жастардың сүйікті асына айналға жылдам дайындалатын тағамдардың саны да, түрі де, сататын дүңгіршектері де көбеюде. Анда-санда жегенде тұрған не бар деп өзімізде дәм татамыз. Зияны жайында жазылып, дәрігерлер айтуындай-ақ айтып жатыр. Осы тағамдар төңірегінде интернет желілерінен білгеніммен бөліспекпін. Кейде не болса соны жегеннен, аш жүргенің жақсы екен деген ой туады.

Фастфуд Америкада 80-90 жылдары кең етек алған, яғни «жүгіріп жүріп тамақтану» дегенді білдіреді. Алғашында Фастфуд тағамдары үйсіз, күйсіз қаңғыбастарға берілетін болған. Кейінірек тұтынушы саны көбейгеннен кейін, фастфуд дайындауға ең мықты деген мейрамханалар да көше бастаған. Деректерге жүгінсек, қазірде қазақстандықтардың 35 пайызы тез даярланатын тағамдарды тұтынуға құштар. Бұған бір жағы уақыттың тапшылығы, жұмысбастылық себеп болса, енді бір жағы тез даярланатын тағамдарды пайдалану арқылы елдер қаржысын да үнемдейтін көрінеді.

Енді фастфудттың құрамына үңіліп көрейік. Мұндай тағамдарды дайындау үшін қолданатын қоспалардың құрамында модификацияланған жануарлар мен өсімдік майларынан жасалған эмульсия өте көп мөлшерде болады. Жасанды изомерлі май қышқылдары оларды қолдану арқылы дайындалған тағамдардың жарамдылық мерзімін ұзартады. Бұл транс майлар жүйке жүйесінің бұзылуын тудырады және тағамға деген тәуелділікті тудырады. Оның соңы салмақ қосуға әкеледі. Фастфудтың құрамында тұз көп және химиялық жолмен жасалған стимуляторлар бар. Егер бұл дәмдеуіштерді қоспаса ол дәмді болмайды. Егер суып қалған фастфудты жеп көрсеңіз, резеңке секілді болады. Сондықтан химиялық қоспалардың әсері ыстық кезінде ғана болатындықтан, оны ыстықтай ұсынады.

Диетолог дәрігерлер семіздікке апаратын қауіпті тағамдар қатарына энергетикалық газды сусындарды атайды. Сол сияқты шала піскен картоптардан жасалған чипсылардың құрамында да шектен тыс майлар мен адам ағзасына кері әсерін тигізетін зиянды дәмдеуіштер барын да ескере бермейміз. Медицина мамандарының айтуынша фастфуд тағамдарын жиі тұтынатындар диабет, жүрек қан тамыры, бауыр, қатерлі ісік т.б ауруларға жиі шалдығады екен. Әсіресе жас балалардың ми қыртыстарын бұзып, ақылының жұмыс жасауына кері әсерін тигізетін көрінеді. Британдық ғалымдардың айтуынша жас өспірімдердің күнделікті қайнатылған тағамды жегендерден, фастфудқа әуестердің ойлау қабілеті анағұрлым төмен көрсеткішке болады екен.

Балалардың сүйіп жейтін иогурт пен балмұздақты да жиі пайдаланбаған дұрыс.

Біздің ойымызша, йогурт суттен жасалғандықтан адам ағзасына пайдасы үлкен деп есептейміз. Өкінішке орай иогурттың құрамы реттеуіш, қоюландырғыш, иістеуіш сынды қоспаларға өте бай екен. Ал балмұздақ ағзадағы зат алмасуды баяулататын күшке ие.

Ең зиянды тағамдардың тізімін енген Ет консервлері мен шұжықтардың ағзаға пайдасы шамалы деп жатады. Шұжықтардың құрамында соядан жасалған немесе жануар тектес ет, май өнімдерінен деген жазудың астарына үңіліп көрейік. Сояны дайындайтын ұнтақты шетелден алдырады. Осы ұнтақтан соя дайындайды екен. Сояға деген сұраныс өте жоғары. Тұтынып отырған тағамдарыңыздың құрамында соя өнімінсіз дайындалатыны аз. Оның құрамында не бар екенін шығарушы ғана біледі. Егер, таза өнімнен болса оның зияны бола қоймас.

Енді «жануар тектес өнімде» дегенге келсек, малдың терісінен дайындалған ет, май өнімдері екен. Осыдан кейін пайдасын өздеріңіз ұғына беріңіздер. Қазір базарда 1 кг еттің бағасы 1900 тг. Ал шұжықтың кг бағасы 500 тг басталады. Құрамында одан басқа түрлі консерванттарды айтпай-ақ қоялық.

Мерекелеріміз тәттісіз өтпейді. Шәйді тәтті тоқашпен ішкенге не жетсін. Дегенмен де тәтті печенье,торттың құрамында міндетті түрде маргарин майы қосылатынын біле жүргеніміз дұрыс. Ең зиянды майлардың барлығы маргариннің құрамынан табылады. Сондықтан, маргарин қосылған тағамдардың барлығы зиянды. Көшеден сатып алынған торт пен тәтті тоқаштарды көп жеген жағдайда семіздіктен құтылу мүмкін емес.

«Жедел дайындалатын кеспе» деп аталатын жартылай дайын кеспелерінің адам миына зияны айрықша екен. Қайнаған су құйып, үш-бес минутта дайын болатын «Роллтон»,«Доширак» деп аталатын сансыз атаулары бар осы кеспені жиі тұтынса, кеспедегі қоспалар адамның миына барып жинала береді екен. Бара-бара әлгі қоспалар томпайып ісік тәрізді болып адам миында қатып қалатын көрінеді. Дамыған және дамушы елдерде бұл өнімді тұтынбайды десе де болады. Ал бізде бұл өнімдер әлеуметтік жағдайы төмен отбасылардың, студенттер мен жасөспірімдердің күнделікті тұтынатын тағамына айналған десек те болады.

Мамандардың пайымдауынша, қазақы сусын шұбат пен қымыздың пайдасы мол екені әлдеқашан дәлелденген. Бірақ мұны түсінгенмен, өнімнің қымбаттығы көпшіліктің қалтасы көтермейді. Соңғы кездері қазақтың тағамдары оның ішінде еттің адам ағзасына пайдалы екендігі айтыла бастады. Өз ұлттық тағамдарымызды насихаттап, жандандыруымыз қажет.

Дайындаған:
Эльмира ҚАЛЫБАЙҚЫЗЫ

ӨНЕГЕ

ҚАЗІРГІ ЖАСТАР АБАЙДЫ ҚАЛАЙ ТҮСІНЕДІ?

Толғанай БАТЫРХАН
студент

Абай тек XIX ғасырдың емес, бүгінгі күннің де ақылшы тұлғасы деп білемін. Өйткені Абай десе көкірегін мақтаныш кернемейтін қазақ жоқ. Соның бір дәлелі президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Абай және XXI ғасырдағы Қазақстан» атты мақаласының жарық көруі.

Бектас ДИНАР
студент

Абай - Қазақтың болашағы үшін қам жеп, тығырықтан шығар жолдарын ұсынып, ащы шындықтарды қозғап, әділетсіздікпен күрескен, қазақтың маңдайына біткен біртуар тұлға.

Аяжан БАХТИЯРОВА
студент

Абай басқа ақындарға қарағанда өзінің қара сөздерімен ерекшеленетін ақын. 45 қара сөзінің әр жолында астарлы ой жатыр. Әр оқығанда өзгеше ой түйетінің анық. Оқып отырып осы өзімнің заманым жайлы айтылғандай әсерде боламын.

Сандуғаш БЕКТҰРОВА
студент

«Абайды оқы, таңырқа, басынды шайқа», - деп Сұтанмахмұт Торайғыров айтқандай, ақынның әрбір сөзінде өзекті мәселе жатқандығы еріксіз ойландырмай қоймайды. Менің түсінігімде, Абай – келешектің кемелді болуы үшін, жас ұрпақтың санасына нені сіңіруді білетін адам. Абайдың «Он жетінші қара сөзі» әрдайым санамда жаңғырып тұрады.

Айгерім АУЕЛ
студент

Егерде бір ғажайып болып, Абай атамызбен түсімде не өңімде кездесе қалсам, қазақ тәрбиесінде үлкен орын алған салт-дәстүрді, тәрбиені, ұлттық құндылықтарды қазіргі жастарға сіңіру үшін не істеуге болар еді деп сұрар едім.

Айдана ӘЛІПБАЙ
студент

Мен Абайды қазақ елінің нағыз жанашыры деп түсінемін. Қара сөздері, өлеңдерінде халқына деген жанашырлығын байқайсың. Бірнеше тіл білген, аудармашы, композитор. Абай 13 жасында ел басқарған екен. Біздің заманымызда өмір сүргенде әділ де, шыншыл басшы болар еді.

«АБАЙ АРҚЫЛЫ ҒЫЛЫМҒА ТЕРЕҢДЕЙМІЗ»

09 қаңтар 2020 жылы Мемлекет басшысының "Абай және XXI ғасырдағы Қазақстан" атты мақаласында қадау-қадау етіп айтқан өзекті ойларға бойласақ: "Абай жырларын оқу челленджі жаңаша жанданады деп сенемін". Бұл арқылы Президент өткен жылғы Абай шығармаларынан үзінділі биыл жаңаша жалғастырса деген ойды айтты. Яғни Абай өлеңдерін құр мақтан үшін оқу емес, оқу сосын оны ойға тоқу керек. Абайды оқу, ұғып, түсініп, қайта-қайта оқу. Абайды оқуменен ғана шектелмеуіміз керек. Абайды түсініп, шын танып оқыған сайын Абай арқылы ғылымға тереңдейміз. «Абай - Алланың қазаққа, қазақ арқылы адамзатқа тарту еткен сыйы ғой. Абайды аспандаған асқақ, менмен, білгіш көңілмен оқымау керек. Білім, ақыл, Абай алдындағы аласалығыңды сезініп, мойындап кішіпейілдікпен оқу керек. Ақылды, иманды ұлтқа айналудың амалы - тағы да Абайды оқу»- дейді ғалым М.Әліпхан. Демек мақтан үшін Абайды оқу керек емес, Абайдың ойларына бойлау үшін оқу керек Абайды дер едік.

Ілгерілеудің негізі – білім мен ғылымда. Президентіміз Абайдың тілге байланысты айтқан тұжырымдарына тоқтала келіп, қазіргідей жаңа тарихи жағдайда бәріміз ана тіліміздің мәртебесі басты назарда болу керектігін қадап айтқан. Тілдің мәртебесін тек ұлт жанашыры ғана көтере алады. Патриотизм деген тек ұлтым, тілім, жерім, елім деген құр айқайдан тұрмайды. Қазақ тілін біз айқаймен сақтап қала алмаймыз. Қазіргі таңда орта буынның қазақ тілін білмеуі, білгісі келмеуі – мемлекеттегі үлкен мәселе. Бұл ұрпақ өздерін «бұған біз кінәлі емеспіз» деп ойлайды. Иә, сол кезеңдегі саясаттың кесірінен этникалық қазақ азаматтар өз ұрпағын орыс мектептерінде оқытты. Менің түсінбейтін нәрсем ешқандай орыс келіп балаң орыс мектебінде оқысын деген шарт қойған жоқ. Қазақ ұлты бұған өз еркімен барды (құлдық сананың бір көрінісі). Және мұны мақтаныш санады. Қазір де қала қазақтарының көбі балаларын орыс тілінде, керек десеңіз ағылшын, қытай тіліндегі мектептерге беруде. Отанға, елге, жерге, ұлтқа деген махаббат тіл арқылы келетіні анық. Сондықтан Тәуелсіз Қазақстанның патриоттарын тәрбиелейміз десек – ең алдымен қазақ тілінің мәртебесін көтеруіміз керек, білім беру саласын дұрыстауымыз керек. «Қазақ пен қазақ қазақша сөйлессін»- дегендей, қазақ тілін тек қана қазақтар сақтайды. Сондай-ақ Президент Қасым-Жомарт Тоқаев аталмыш мақалада Абайдағы «толық адам» тұжырымын қайта зерделеуіміз керектігін атап өтті. Ғалымдардың алдына іргелі зерттеудің тақырыбын ұсынды. Бұл бағытта ғалымдарымыз тың зерттеулерді қолға алуы қажет. "Толық адам" концепциясы, шындап келгенде, өміріміздің кез-келген саласының, мемлекетті басқару мен білім жүйесінің, бизнес пен отбасы институттарының негізгі тұғырына айналуы керек деп есептеймін",- айтып өтті.

Тоты КӨШЕНОВА

Ұлы ақын Абайға - 175 жыл

Нұрланбекова Р.Б. т.ғ.к., доцент

Тобықты елі мамыр айынан бастап, Жонға, жайлауға көшеміз деп Шыңғыс тауының сай-саласының көш жүретін кей сайларынан арбамен де асуға боларлық, белгілі асулары арқылы көшкен Құнанбай ауылдары асықпай, аялдап, шөптің сонысын басып, жотадан асып мол сулы, қалың шалғынды, кең қоныстарды жайлайды.

Жердің «жон» деп аталу мәнісі «Сарыарқаның» биік жотасы күншығыста Тарбағатай, Алтай тауынан басталып, солтүстікке Баянауыл тауларына барып жалғасады. Ол жотаның белгісі кей жері биік, кей жері аласа болғанымен, судың ағысын екіге бөліп тұрады. Күншығыс жаққа қарайтын сай-салалардан аққан судың аяғы Ертіс өзеніне құяды. Күнбатысқа қарайтын сайдан аққан су Балқаш көліне құяды. Сондықтан, бұл жотаны Тобықты елі жон деп атайды.

. Жаздың ыстық күндерінде, жон жайлауын жайлаған елдің көкорай шалғын бәйшешегі құлпырып, өсіп, шалғыннан құлын- тайдың жоны қылтылдап қана көрініп, өзені күркіреп ағып жатады. Абайдың «Жаздыгүні шілде болғанда» дейтін өлеңіндегі табиғат көркін жырлауына, толғауына шабыт беретін осы жайлау болатын

Отыз бес жасқа келгенде ғана Абай шығармашылыққа қайта оралады, бұл кезеңде өз өлеңдерін жас достарының атынын шығарады. Тек 1886 жылы, қырық жастан асқан соң «Жаз» деген атақты өлеңін жазғаннан кейін ғана ол шығармаларына өз атын қойды. Абайдың шыққан тегі туралы біршама еңбектер жазылған. Солардың арасында ең беделдісі, әрі толығырақ жазылғаны Шәкәрім Құдайбердіұлының «Түркі, қырғыз, қазақ һәм хандар шежіресі» деп аталады. Еңбекте «Орта жүздегі Арғынның рулары» деген тарауда көптеген мәліметтер мен деректер келтірілген. Біз тек Абайға қатысты ақынның арғы бабаларынан біраз мәлімет беріп отырмыз.

Қазақтың ұлы ақыны Абай азан шақырып қойған аты - Ибраһим 10 тамыз 1845 жылы қазіргі Семей облысының Шыңғыс тауы етегінде Қарқаралының аға сұлтаны Құнанбайдың төрт әйелінің бірінен туған. Ақынның арғы тегі Орта жүз тобықты арған ішіндегі Олжай батырдан басталады. Одан - Айдос, Қайдос, Жігітек есімді үш ұрпақ тарайды. Бұлардың әрқайсысы кейін бір-бір рулы ел болып кеткен Айдостың Айпара деген әйелінен: Ырғызбай, Көтібақ, Топай, Торғай атты төрт ұл туылады. Бұлардың әкесі момын, шаруа адамы, ал шешесі өткір тілді, өр мінезді әйел болған. Бұлардың ішінде Ырғызбай ортасынан оза шауып, ел басқарған. Ырғызбайдан Үркер, Мырзатай, Жортар, Өскенбай тарайды. Өскенбай би болған, оның бәйбішесі Зереден Құнанбай жалғыз. «Оның үлкен қатынынан менің әкем Құдайберді марқұм жалғыз еді. Ол кісі 1866 жылы, барыс жылы 37 жасында сәуір айында дүниеден өтті, мен 8 жасымда жетім қалдым» [1]- деп жазады Шәкәрім қажы. (Шәкәрім Құдайбердиев, Шығармалары,Алматы, «Жазушы»,1988.)

Абай мен Шәкәрімнің әкесі Құнанбай 1804 жылы дүниеге келіп, 1885 жылы тамыз айында 81 жасында дүниеден өтті.

Абайдың шешесі Ұлжан Орта жүздің Арғын тайпасынан Қаракесек руының шешендікпен, тапқырлық, әзіл-әжуамен аты шыққан шаншарлардың қызы. Жас Ибраһимді анасы Ұлжан еркелетіп «Абай» деп атаған. Содан бері бұл есіммен Абай тарихқа енді. Құнанбайдың бәйбішесі Күңкеден–Құдайберді, інісі Құттымұхамбетке айттырылып, қалыңдық кезінде жесір қалған соң өзі алған екінші әйелі: Ұлжаннан – Тәңірберді (Тәкежан), Ибраһим (Абай), Ысқақ, Оспан, үшінші әйелі Айғыздан – Халиулла, Ысмағұл туады. Қартайған шағында үйленген ең кіші әйелі Нұрғанымнан ұрпақ жоқ.

Абайдың «Атадан алтау, анадан төртеу» едім дейтіні осыдан. Ол жас кезінен-ақ ерекше көзге түсіп, келешегінен ерекше үміт күттірген. Сырт көзге момын және сөзге иланғыш, Абай жас кезінен өлең, әңгімеге әуес болды. Ел анасы атанған «кәрі әжесі» Зеренің таусылмайтын мол қазынадай аңыз ертегілерін естіп, абысын-ажынға жайлы, мінезі көнтерлі, әзіл-қалжыңға шебер, жөн жобаға жетік өз анасы Ұлжанның тәрбиесінде өсті. Әжесі Зере бертін келе әңгіме ретінде айтып отырады екен: «Мен Құнашты бір күн дәретсіз емізіп көргем жоқ және омырауымды тазалап жумай, бісмиллә деп айтпай емізген мезгілім болған жоқ,»- дейді.

1873 жылы қайтыс болады. Әжесінің қазасына ақын қатты қайғырып қабырғасы қайыса аза тұтты деседі. Баланың құйма құлағына халықпен ғасырлар бойына қосыла жасасып келе жатқан не қилы ескі әңгімені төгілдіріп айтуы - Абай сусындаған халық әдебиетінің алғашқы үлгілері.

Ақын есейген шағында сағыныштан ба, Зерені ылғи жақсы сөзбен есіне түсіріп, аруағын тебірентіп айтып отыруды әдетіне айналдырыпты. Абай әуелі ауылдағы Ғабитхан молдадан сауатын ашады да, 10 жасында 3 жыл Семейдегі Ахмет Риза медресесінде оқиды. Мұнда ол араб, парсы тілдерінде дін сабағынан дәріс алып, үздік шәкірт атанады. Білімін өз бетінше жетілдіруге ұмтылады. Сөйтіп көптеген шығыс ақындарының шығармаларымен, араб, иран,шағатай (ескі өзбек) тілдерінде жазылған ертегі, дастан, қиссалармен танысады, Шығыстың Низами, Науаи, Сағди, Хафиз, Физули сияқты ұлы ғұлама, классик ақындарымен танысады.

Медресенің соңғы жылында Абай мұсылманша оқумен қатар Семей қаласындағы «приходская школаға» да қосымша түсіп, орысша сауатын аша бастайды, ілгерлеп кеуіне негіз болды. Балаға сыншы әкесі осы баласынан қатты үміт күтеді. Сондықтан ол Абайды оқудан шығарып алып, қасында ұстап, ел басқару ісіне баули бастайды. Ел ісіне араласу білімді, саналы, ойлы жас Абайдың ел танып, жер танып есеюіне, халқының әдет –ғұрып, тұрмыс салтын терең танып білуіне жол ашады. Балалықпен ерта қоштасып, ел ісіне араласқан ол елдің тұрмыс-тіршілігінен, атқамінер әкімдердің қиянаттарын, шаруасы шайқалып жүдеген кедей шаруаларды, барымтабақталастықты, содан туған лаңкестіктерді көреді. Өздері надан, ел тағдырын ойламайтын басшыларға сынай қарайтын болды. Сөйтіп, бір жағынан, Шығыс, орыс мәдениетінен хабары бар Абай Пушкин мен Лермонтовтың, Крылов, Чернышевский, Салтыков-Щедрин, Некрасовтардың өз мұраларын оқып, ел тарихымен таныса келе, ақыл-ойы толысып, көзге түсе бастайды. Әкесінің төңірегінде ел жақсыларымен араласып, өз халқының рухани мәдениет жүйелерімен жете танысады. Мұның бәрі Абайға әке жолын ұстаудың жетімсіздігін, халыққа жақын басқа жол іздеу қажеттігін аңғартады. Өзі билер үлгісінде шешен сөйлеуге төселеді. Көп ұзамай, 1870 жылдардың аяғында Абай билікке араласып, біраз тәжірибе жинақтағаннан кейін ол халық тұрмысындағы көлеңкелі жақтарға сәуле түсіруге күш сала бастады.

Осыдан бастап Абайдың әкесі Құнанбаймен, оның маңындағы қошеметшіл топпен ісі мен сөзі бір жерден шыға бермеген. Бірде Құнанбай өз баласының халықшыл мінездерін ұнатпай оған: «Сен жұрттың бәрімен күліп сөйлесесің, жайдақ су сияқтысың, Жайдақ суды ит те, құс та жалайды, кісіге қадірің болмайды. Көрінгенмен жақын боласың, кісі танымайтын желбегей жүрген кісінің басына ел үйірілмейді», -деп мін тағады. Әкесіне жауап ретінде Абай: «Қолында құралы бар бірен-саранға ғана тиетін шыңыраудағы судан да қойшы-қолаң, жарлы- жақыбайдың бәріне бірдей пайдасы тиетін жайдақ су артық деп білемін» депті.

Бұл жағдайлар –халықтың өсу – өркендеу жолдары мен келешегіне түрліше көзқарас Абайдың ел билеу қызметінен шеттей бастауына әкелді. Ендігі жолды ол халқына пайдалы деп тапқан істерін көркем сөзбен, әсіресе өлеңмен насихаттамақ болады. Патша үкіметінің отаршылық саясаты мен парақор орыс әкімдерінің жергілкті би-болыстардың арамза әрекеттерін айнытпай танытып, көкірегінде жиркеніш сезімі оянып, соларға қарсы күреуге бел буды. Ендігі жолды ол кітаптан, озық елдердің мәдениетінен іздейді.

Ғасырлар бойы жасалып келе жатқан сөз өрнегінің негізін салған халық әдебиеті өзінің құндылығымен ел жүрегінен орын алып, бүгінге дейін сақталып келді.

Абайдың өлгеніне он жыл толғанда Міржақып Дулатов жүрек тебірентерлік сөзін былайша кестелер еді: «Зәредей шүбә етпейміз, Абайдың өлген күнінен қанша алыстасақ, оның рухына сонша жақындармыз. Үнемі бұл күйде тұрмас, халық ағарар, өнер білімге қана, сол күндерде Абай құрметі күннен күнге артылар. әБірінші ақынымыз» деп қабырына халқы жиі-жиі зиярат етер, халық пен Абай арасы күшті махаббатпен жалғасар. Ол күдерді біз көрмеспіз, бірақ рухымыз сезер, қуанар», («Қазақ» газеті, 1914,23 маусым № -6-7)

Республикамызда ұлы ақынға жасалған құрмет ерекше. Абай атында қала, аудан, әдеби-мемориалдық мұражайлар, оған арнап ескерткіштер орнатылған. Қалаларымызда мектептер мен театрларға, кітапханаларға, көшелерге Абай аты берілген.

ГАЗЕТТІҢ ТҮРІК ТІЛІНДЕГІ ҚОСЫМШАСЫ

AY gazete
BİLİM
KÜLTÜR
SANAT
AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ

ÜNİVERSİTEMİZE ÖZEL STATÜ

Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kasım Jomart Tokayev'in kararıyla Ahmet Yesevi Üniversitesi'ne Özel Statü tanınması münasebetiyle 22 Ocak 2020 Çarşamba günü Türkistan Yerleşkesi'nde toplantı düzenlendi. Rektörlük Senato salonunda gerçekleşen toplantıya Türkistan Eyalet Valisi Ömirzak Şökeyev, Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Bolatbek Abdrasilov, Rektör Vekili Cengiz Tomar ile akademi ve iş dünyasından temsilciler katıldı.

Toplantıda konuşan Vali Şökeyev, Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin Türkistan için büyük önem taşıdığına dikkat çekerek, "Uluslararası statüdeki Üniversitenin faaliyetleri Türkistan için büyük bir potansiyele sahip. Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin güçlenmesiyle Türkistan'ın gelişimi daha yüksek başarı ile gerçekleşecektir" dedi.

Türk dünyasına hizmet eden Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin imkanlarının daha da artırılacağını belirten Vali Şökeyev, Valilik olarak Üniversitenin statüsünün iyileştirilmesi için üstün gayret gösterildiğini ve bu çalışmalar neticesinde özel statünün kazanıldığını açıkladı.

Türkistan bir çok yönüyle öne çıktığını dile getiren Vali Şökeyev, Türkistan Kazak halkının ve Türk dünyasının ziyaret merkezidir. Burada medfun bulunan Türk dünyasının manevi lideri Hoca Ahmet Yesevi'yi ziyarete gelen büyük bir kitle var. Ayrıca İpek Yolu'nun duraklarından biri olan şehrimiz için turizm, mimarlık, sanat ve mühendislik alanları öne çıkmaktadır. Ahmet Yesevi Üniversitesi ile birlikte bu alanları çok yönlü olarak geliştirmek istiyoruz" dedi.

Rektör Abdrasilov, Üniversitemize vermiş olduğu desteklerden dolayı teşekkür ederek Vali Şökeyev'e, bu gelişmelerin Ahmet Yesevi Üniversitesi'ni daha da güçlendireceğini vurguladı.

Tanınan özel statünün önemine vurgu yapan Rektör Vekili Tomar, "Türkiye ve Kazakistan'ın ortak kurduğu tek üniversiteyiz. Uluslararası statüdeki üniversitemiz bölgenin gelişimine de büyük katkı sağlamıştır. Verilen bu statü üniversitemizi daha geliştireceği gibi eğitim - öğretim faaliyetlerimize ivme kazandıracaktır" dedi.

Toplantı, değerlendirme konuşmalarının ardından sona erdi.

Mütevelli Heyet Başkanı Yıldız'a Ödül

İdareci ve Bürokratlar Birliği Derneğinin «Zakir Taşdemir Vefa Ödülleri» törenle sahiplerine takdim edildi. Birlik tarafından «Milli Birlik ve Beraberliğimize Katkı Sağlayanlar» konulu «Zakir Taşdemir Vefa Ödülleri» töreni, Türkiye Belediyeler Birliğinde düzenlendi.

Programda konuşan İdareci ve Bürokratlar Birliği Derneği Genel Başkanı Yücel Can, derneğin kuruluşunda 10 yılı geride bıraktığını belirterek, ülkenin milli birlik ve beraberliği adına çalıştıklarını söyledi.

Can, insana hizmette sınır tanımayan bir anlayışla hareket ettiklerini dile getirerek, «Bu ülkenin harcı birdir. Kardeşlik sınır tanımaz diyoruz.» ifadesini kullandı.

Törende, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a takdim edilen mağdurun ve mazlumun ümidi olan «Devlet Adamı Ödülü»nü Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Dr. İsrafil Kışla aldı.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız'a Pir-i Türkistan Hoca Ahmet Yesevi özel ödülü verildi.

İslam Tarihi Araştırmacısı Prof. Dr. Fuat Sezgin Özel Ödülü, eski Vali Adnan Yılmaz'a verildi. Yılmaz ödülünü, eski Bakan Vehbi Dinçerler'in elinden aldı.

Adına vefa ödülleri takdim edilen Zakir Taşdemir'in eşi ve çocuklarına da gecenin anısına ödül verildi. Taşdemir ailesine ödülü Cumhurbaşkanı Başdanışmanı İsrafil Kışla verdi.

Vefa Ödüllerinin diğer sahipleri ise şöyle:

«İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İnce, Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Şenol Kazancı, Tekden Filmin sahibi, Diriliş Ertuğrul dizisinin yapımcısı Prof. Dr. Kemal Tekden, Diriliş Ertuğrul oyuncuları Celal Al ve Baha Mete, Türk Halk Müziği Sanatçısı Esat Kabaklı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Halk Müziği Korosu Müdürü Hasan Öztürk, Sivil Toplum Kuruluşu seçilen Dar-ül Eytam Vakfı Başkanı Sedat Çebi, Milli karateci Serap Özçelik Arapoğlu, Milli atlet İbrahim Çolak, edebiyatçı yazar Nurdan Damla.

Ödül töreni toplu fotoğraf çekiminden sonra sona erdi.

Doğalgaz Dönüşümü Başladı

Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde doğalgaz çalışmaları sonucu Rektörlük, Tıp Fakültesi ve beşinci yatakhaneye ilk gaz 17 Ocak Cuma günü birinci kazan dairesinde yapılan törenle verildi.

Törende konuşan Rektör Abdrasilov, üniversite olarak son iki yılda büyük gelişmeler kaydettiğine vurgu yaparak "Bugün Ahmet Yesevi Üniversitesi için büyük gün. Yoğun çalışmaların ardından Türkiye'nin de katkılarıyla bugün bu hizmete kavuşuyoruz. Emeği geçen herkese teşekkür ederim" dedi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde doğalgaz almayan yer kalmayacağını belirten Rektör Abdrasilov, kısa zaman içerisinde üniversitenin tüm kampüslerine doğal gaz hizmeti verileceğini sözlerine ekledi.

Rektör Vekili Tomar ise hayırlı olsun dilekleriyle başladığı konuşmasında doğalgaz alt yapısı ivedilikle yürüten üniversite yönetimine ve personele teşekkürlerini iletti. Konuşmasında doğalgaz alt yapısının önemine değinen Rektör Vekili Tomar, "Bu alt yapı sistemiyle öğrencilerimiz daha sıcak bir ortamda öğrenim görecekler. Ayrıca 1/3 oranında bütçe tasarrufu sağlayacağı gibi doğalgaz kullanımının başlaması ile hava kirletici gazların miktarında önemli bir azalma gerçekleşecektir" dedi.

Açılış konuşmalarının ardından açılış kurdeleleri Rektör Prof. Dr. Abdrasilov ve Prof. Dr. Rektör Vekili Cengiz Tomar tarafından kesilerek ilk gaz verildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesinin Kurumsal Statüsünde Yenilik

Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kasım jomart Tokayev'in 15 Ocak 2020 tarihli kararnamesi ile Ahmet Yesevi Üniversitesi'ne kurumsal özel statü verildi.

Yeni kurumsal statü münasebetiyle Ahmet Yesevi Üniversitesin'de bir tören düzenlendi. Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen törende Rektör Prof. Dr. Bolatbek Abdrasilov ve Rektör Vekili Cengiz Tomar üniversite personeline yeni statüyle ilgili açıklamalarda bulundular.

Rektör Abdrasilov konuşmasında iki kardeş ülkenin işbirliği ile kadim Türkistan'da kurulan Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin kısa zamanda büyük gelişmeler yaşadığını belirterek, Nursultan Nazarbayev tarafından 1992'de temeli atılan Üniversitenin Türk Dünyasının ortak en büyük üniversitesi özelliği kazandığını, yeni statüsü ile akademik ve idari yapının daha da güçlenerek gelişim göstereceğini vurguladı.

Rektör Vekili Tomar ise özel statünün üniversitelere kazandırdığı ayrıcalıklara değinerek, bu özel statü ile bütçe imkanlarının artırılması ile daha gelişmiş alt yapı ve gelişmiş yeni laboratuvarlar fırsatının kullanılabileceğini, ayrıca müfredat geliştirme ve doktora programlarını da etkileyeceğini bildirdi.

Rektör Vekili Tomar sözlerinin sonunda; "Nursultan Nazarbayev'in biz gökten düşmedik! Biz büyük boyların, halkların, büyük imparatorlukların devamı, onların nesliyiz!" sözüne atıfta bulunarak, "Tarihte bilimsel üniversitelerin temeli olan medreseleri ilk olarak Türkler kurmuştur. Bu medreseler batıda üniversitelerin kurulmasına da ilham kaynağı olmuştur. İşte Yesevi geleneğini yaşatan üniversitemizin tarihi de bu medreselere dayanmaktadır" dedi.

Türkoloji'nin Şekillenmesi ve Gelişmesi Semineri

Ahmet Yesevi Üniversitesi ve Özbekistan Ali Şir Nevayi Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi Türkoloji Yüksek Lisans programı ortak diploma anlaşması kapsamında "Türkoloji'nin Şekillenmesi ve Gelişmesi" konulu seminer programı düzenlendi. 20-31 Ocak 2020 tarihleri arasında tertip edilen etkinlikte Ali Şir Nevayi Üniversitesi'nden dokuz öğrenci 'Türk Dili, Yeni Türk Dili, Eski Türk Edebiyatı, Türk Folkloru, Kazak Edebiyatı, Tarih, Türk Düşüncesi' konularında 72 saatlik seminer programına katılım gerçekleştirdi.

Kursiyerlerin sertifikaları 31 Ocak 2020 Cuma günü Üniversite Kütüphanesinin Konferans salonunda Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar ve Ali Şir Nevayi Üniversitesi Rektör Yardımcısı Sultan Nurmatov'un katılımlarıyla gerçekleştirilen törenle verildi.

Törende konuşan Rektör Vekili Tomar, Türkoloji'ye çok önem verdiğine dikkat çekerek "Türk dünyasında stratejik bir konuma sahip olan Türkistan, Türkoloji'nin merkezi olmaya çok müsait. Bu bakımdan Üniversitemizin Türkoloji bölümünü güçlendirmek istiyoruz." dedi. Türkiye, Kazakistan ve Özbekistan arasında ilişkilerin büyük gelişmeler kaydettiğine vurgu yapan Rektör Vekili Tomar, "Türk dünyasında ilişkiler büyük gelişmeler göstermektedir. Özellikle son dönemde Özbekistan'ın girişimleri kültür, turizm ve ticaret alanlarına bir ivme kazandırdı. Biz de buna eğitim alanında katkı sağlamak istiyoruz. Ali Şir Nevayi Üniversitesi'yle ortak Türkoloji programımız bunun ilk adımlarıdır." diye konuştu.

Rektör Vekili Tomar konuşmasının son bölümünde programın düzenlenmesinde emeği geçenlere teşekkür ederek "Türk dünyası olarak bizler yaklaşık bin yıl kopuk kaldık, bu ilişkilerin gelişmesi bizleri mutlu etmiştir. Bu programı düzenleyen eğitimcilerimize ve Özbekistan'dan gelerek bu kursa katılan öğrencilerimize teşekkür ederiz." dedi.

Rektör Yardımcısı Nurmatov "Bizler Türkoloji'yi çok önemsiyoruz. Öğrencilerimiz burada verimli bir program geçirdiler. Seminer programını düzenleyen Ahmet Yesevi Üniversitesi'ne şükranlarımı sunuyorum." diye konuştu.

Törende, Filoloji Fakültesi Dekanı Doç. Dr. Nursaule Aytbayeva, Türk Filolojisi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Bülent Bayram, Ali Şir Nevayi Üniversitesi Yüksek Lisans Birim Başkanı Rauf Yarkulov birer konuşma yaparak programın önemine dikkat çektiler.

Kapanış töreni değerlendirme konuşmalarının ardından kursiyerlere sertifikaları takdim edilmesiyle sona erdi.

Fakülteler Arası Spor Turnuvası Yapıldı

Ahmet Yesevi Üniversitesi tarafından geleneksel olarak düzenlenen fakülteler arası spor turnuvası 11-24 Ocak 2018 tarihleri arasında Sanat Fakültesi Bekzat sattarhanov spor salonunda gerçekleştirildi.

Akademisyen ve personelimiz arasında bu yıl 28'incisi düzenlenen turnuvada sporcular; futbol, basketbol, voleybol (kız – erkek), halat çekme, bilek güreşi ve koşu dallarında yarıştı.

Yapılan tüm müsabakalar sonucunda Türkistan Ahmet Yesevi Koleji takımı birinci gelerek kupanın sahibi oldu. Kentau Enstitüsü ikinci gelirken, Sosyal Bilimler Fakültesi takımı ise üçüncü oldu.

24 Ocak 2020 Cuma günü düzenlenen kapanış ve ödül töreni ile turnuvada dereceye giren takımlara ödülleri verildi.

Törende bir konuşma yapan Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar, Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra kültür, sanat ve spor etkinliklerine de önem veren bir üniversite olduğuna dikkat çekerek "Bu tür etkinlikler personel arasında dostluk, kardeşlik ve dayanışmayı daha da pekiştirmektedir" dedi.

Hukukta Adalet ve Şeffaflığı Geliştirme Forumu

16 Ocak 2020 Perşembe Günü Ahmet Yesevi Üniversitesi "Yargılama Öncesi İşlemler; Şeffaflık ve Geliştirme" forumuna ev sahipliği yaptı.

Kazakistan Cumhuriyeti Türkistan Eyaleti Yolsuzlukla Mücadele Kamu Hizmetleri Başkanlığı tarafından düzenlen Yargılama Öncesi İşlemler; Şeffaflık ve Geliştirme Forumu, Türkistan Eyalet Valiliği ve Ahmet Yesevi Üniversitesi katkılarıyla Kültür Merkezi'nde yapıldı. Türkiye Kazakistan, Özbekistan ve Rusya'dan çok sayıda hukukçu, avukat ve alan uzmanlarının katıldığı forumun açılış konuşmaları Türkistan Eyalet Vali Yardımcısı Saken Kalkamanov, Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Bolatbek Abdrasilov ve Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar tarafından gerçekleştirildi.

Forumda; uluslararası yargılama usul ve işlemleri, duruşma hazırlığı devresinde yapılması gereken kişisel haklar ve yetki işlemleri, yolsuzlukla mücadelede uluslararası deneyimlerin incelenmesi, yolsuzluğa karşı hukuki süreçlerin kapsamlı bir şekilde ele alınması, yolsuzlukla mücadelede eğitim mevzuatlarının geliştirilmesi gibi yasal durum ve yetersizlikler değerlendirildi.

Etkinlik, Kazakistan'da kamu yönetimi ve yolsuzlukla mücadele uygulamaları hakkındaki görüş ve düşüncelerin paylaşımı ile sona erdi.

ӘДЕБИЕТ

ПОЭЗИЯҒА

Оқу орнымыздың Қазақ әдебиеті мамандығының 2-курс студенті Мейір ОРАЗҒАЛИ замандасы Арқалық Әмәлиятұлының «Ұмытшақ көктем», «Үш өлең» атты өлеңдерін талдап, талқылап, құпиясын ашпақ болған сыни мақаласын әдебиетсүйер қауымның назарына ұсынамыз.

Арқалық Әмәлиятұлы «Ұмытшақ көктем», «Үш өлеңнің» құпиясы

Оның өлеңдері - мейірімсіз.
Оның өлеңдері - кек.
Оның өлеңдері - антракт. Көктемдегі күздің желі. Сырласы - тозақ. Сырасы - жұмақ. Сөзі - өлім. Әні - көрдегі періште. Тағдыры - драма. Түні - трагедия. Жайнамазы - іңір. Жұмасы - воскресенье. Ұйықтаса - философ, оянса - ұмытшақ. Құдайы - афоризм.
Ол - ол емес, ол - Ол.

Жұмекен Нәжімеденовпен қоштасу кезінде Людвиг ван Бетховеннің «Қаһармандық» («Героическая») атты III-симфониясының екінші бөлімі ойналыпты. Ал, Арқалық Әмәлиятұлымен қоштасу рәсімінде (бәлкім, XXI ғасырдың II-ширегінде) рухшарифіне мәрсия ретінде «Ұмытшақ көктем» жыржинағындағы «Үш өлең» оркестр болып оқылады. Факт - осы. «Үш өлең».

Меніңше, XXI ғасырдың ақиқаты - адасу. Адасу - саналар соқтығысы. Саналар соқтығысы - адасудың ең азапты жолы. Ол жолмен кімдер жүрмеді, кімдер өтпеді. Бізді оқырман ретінде адасу теориясынан құтқаратын (яки мені, яки сені) жалғыз амал, әрі амалдың жалғызы - «Ұмытшақ көктемді» XXI ғасырдағы жаңа қазақтың мәдениеті һәм модерні екенін түсіну. Түсіну емес, поэзияға құлшылық ету.

Ол - поэзияны жасамады, поэзия - оны жасады. Өлген ойлары мен тірі ойлары санасына вирус жұқтырды. Еркін суреткерлігі де, күрескерлігі де содан. Алдымен, Құдайы кім? ... Өзі. Тағы, Құдайы кім?..Өлеңі.

«ХХ ғасыр қазақ әдебиетінің алтын ғасыры, енді мұндай қуатты әдебиет болмайды» деген пікір тұжырым фармациясы немесе жөні - әкініш. Келісетінім - қазіргі қоғамдағы қазақ әдебиетінің температурасы Қазақстан деп аталатын мемлекетте тұратын жан иелерінің әдебиет атмосферасына «похуизм» термині немесе темасымен қарайтыны (шындығы - бізге солай көрінетіні, ақиқаты - сол.), келіспейтін адвокатым - «Ұмытшақ көктем». Алға тартатын дәлел - жан философиясымен тән философиясының параллель процеске түсуі. Бұл жерде номадологияның атасы, француз философы Жиль Делездің тұжырымы Арқалықтың «поэзиясына» қан жүгіртеді. Оның тағдырын жазып жатқан, жазып қойған Құдай емес, өзі де емес. Кім дейсіздер ғой?! Мен білмеймін. Білетінім - Жұматайдың тағдырын Ләйлә жазса, «Ұмытшақ көктемнің» тәубәсінә - Күнікей сұлу шырмалыпты. Жұматай қаған «Ләйлә» десе, Арқалық ноян «Күнікей» дейді. Қазақ әдебиетіне сүйіншілей берсек болады.

Кітаптағы өнер тудырушының есімі прототип бейнемен ілкіден ымыраға келгенмен, болашақтағы «Ләйләға» ауыстыратынына оқырман санасы пәрмен алғандай. Ғазалы да, ажалы да - сол. Үнсіздік концепциясы, кітаптың желісі соның елесімен сағыныш симфониясында дәулескер домбырашыдай «Махаббат одасында» билеп тұр. Осыдан келіп, біз оқырман лауазымында нені аңғардық, нені түсіндік?! Аңғарғанымыз - XXI ғасыр әдебиетіне, қазақ әдебиетіне, әдебиет майданына «әдебиеттің жауынгері» келіп қосылғаны.(есімізге оралатыны, Әмірхан Балқыбектің «Сержант пен Солдат, жас әдебиетші және мадақтама» атты жас толқынға арналған мақаласы). Бізден құрмет (оқырман тарапынан). Аңғармағанымыз - аңғара алмайтынымыз философиялық кеңістіктегі гуманизмнің туған жер, бабалар рухы, аруақтар алдындағы мінәжәті һәм дұғасы. Виртуалды әлемінің авторымен тығыз байланысы сана биігінде, тіптен өзіңөзі тануына Құдайтану баянының шежіресі диалог құрады. Міне, осы факторлардың әсер етуі арқылы қоғамдағы адамдар әлсіздігін, сезімдердің мәңгүрттігін, серттердің опасыздығын көктемгі жауынның нөсерінде тұрып, ақ көйлегінің жеңімен көз жасын сүртіп, жүрегіндегі мейірім формуласымен пендешілік ұғымын аластайды. Бәлкім, оның еркіндікке ұмтылысы, шарықтау шегіне жеткен қиялының ғұмыры - Өлең шығар. Кім білсін?! 2017-нің көктемі мен 2018-дің көктемінің топырағын жастанатын серттер кімге керек?! Обалы ше?..

Поэтиканы ұлттық романтикамен, заман ырғағымен үйлестірсек «Бейуақтағы сапарға» біз де, сіз де аттанасыз. Сапар шекпеске амал жоқ. Сондағы сапарымыз - қаңғыру. Діншіл де емес, Тәңіршіл де емес ақынның үрейі - құрбандық. Құрбандығының арқасында өмірдің, бұл фәнидің не екенін түсінген қаншама пенде, қаншама арманшыл ұрпақ дүниеден ауып түсті емес пе?! Олардың мәңгілік көктемі де, күзі де сол құрбандық емесіне кім кепіл бере алады?! Баз кешкен боздақтардың сұрақтарына біз қай деңгейдің сатысында жауап бере аламыз?.. Әлде музыка, әлде поэзия. Сол музыкаңызды да, поэзияңызды да адам жаны дүниеге әкеліп, тұсауын кеспей ме?! Жүректің емі үшін. Өнер қасиеті, сөз құдіреті адамзатты идеал мәртебесіне көтермей ме?! Бұл ғасырлар, мыңжылдықтарды басынан өткерген жер планетасындағы тіршілік иелері біздер үшін шешілген иррационал теңдеу емес пе?! Арифметикалық жағынан да, геометриялық жағынан да. Жауаптары табылған, есептері шешілген тағдырымыз үшін таң бозынан құмырсқадай қыбырлап, іңірдегі байғыз үнімен қарасын қара түннің құшағына батыратын қоғамның дерті - мәңгілік ұйқы. Енді қашанға дейін, қай дәуір, қай эраға дейін қорылдап жата береміз, кім білсін. Ал, біздің «Ұмытшақ көктем» оянды. Оның өлеңдері мейірімді, өздерің мейірімсіздер!

Постструктурализмнің атасы аталған Жак Дерриданың айтуынша, текст автордан биік, оның болмысынан автордың ойына кірмеген мағынаға табуға еріктіміз. Иә, біз таптық. Қайдан?! Ойдан. Ой күнәсі «Ақынхана». Міне, бұ жерде әдебиет элитасы өзіндік сипатқа, қалыпқа ие болады. Шынайы тағдырлар, шынайы өлеңдер. Оның ендігі тағдыры - тағдыр, тағдыры - өлең.

«Тым жүдеулеу үйге қайтып келемін,
Түйсігімде бір ұғымы көненің.
Бар сырымды білген жанның қолынан,
Мен түбінде өлемін...»

Иә, Менде өлемін, Сенде өлесің, Сізде өлесіз. Құйрықты жұлдыздай аспан әлемінен қара жерге ағып түскен, әлде, қара жерден галактикалар шоғырына белгісіз сырларымен бір бума қағаздарын қойындарына құшақтап зымырай жөнелген Артығали Ыбыраевты, Әділ Ботпановты, Бибол Жұмағалиды, Еркеш Ибраһимді, Ізтай Мәмбетовты, Нұрлан Мәукенұлын, Қайнекей Жармағамбетовты, Әмірхан Балқыбекті жоқтайсың. Олардан сұрағың келеді. Бірақ, нені?! Біз тағы білмейміз. Өз сырымызға өзіміз өлім сыйлаймыз. Сонда ажалымыз қайдан?! Біз тағы да білмейміз. Сергей Есениннің кебін киіп, Артюр Рембоның саяхатына шығып, Николай Рубцовтың мүрдесіне аят оқып отыра берсек ше?!

Өз қасіретіне өзі ғашық өлкеде Құдайдан жұмақ жайын, тозақ жайын сұрау ақымақтық. Өнер - ойынның бір түрі - естелік ойыны (Ә.Бөпежанова). Естеліктер екінді мен ақшамның арасында шегілген шылымның ырғала билеген түтінімен көзіңді ашытады. Сағыныш та солай. Сағымдар сазы өнердің жаңа философиясын сезінеді. Жылдар жырларға, сырлар мұңдарға айналады. Ғұмырнамалық естеліктерін өлгенде жанынды жай тапқызар ма екен?! Біз тағы да ой провасынан айырылып қаламыз. Ұлы мұраттарға ішкі дайындығымыз жетпейтіндігінен. Ал, біз сөз қозғап, поэзиясынан өзімізше сұрақтарға жауап іздеп отырған жас жауынгердің, әдебиет талапкерінің біз қойып отырған сұрақтарға жауап бермесі анық. Анығы, ол сұрақтарға өлеңмен жауап беріп қойғаны «Ұмытшақ көктемнің» «Үш өлеңінің» құпиясында тұрғаны сөзсіз жайт. Бұл кітап - әріптерін әріптеп, буын-бунағын санап, жызылу формасын сөз қылатын кітап емес. Есті оқырман естілігіне салса, «Әр адам - бір әлем» екенін түсінері хақ. Қай ракурстан алып қарасаңыз да «Ұмытшақ көктем» қоғамдағы арзан әңгіме мен жалған пафосқа, адасқан психология режиміне іңкәр жүрекпен, сезімтал санамен «мат!» қойды.

Ақ құсын құсни хаттармен құбыласы көк мұнар Алматыға ұзатқан үшінші көктем, екінші көктемнің табиғи детальдарын хаос гармониясында тербеп, бірінші көктеммен - мәңгілік көктемнің мұражайына Түркістан шәрін құлпытасқып орнатады. Шәр Түркістан мен аяулы Алматының ғұрпы Арқалық үшін метафикция. Адамзаттың ұрпын отырған жүйкелік дағдарысы Алматы мен Түркістанның ауасына симулякр кейіпте енгені адамдар психологиясына обадай жайлап кеткенін Ақынның жан әлемі тозаққа апарар жолдағы соңғы өлім, соңғы өлімнің соңғы сөзіндей сезініп, ең сәтсіз қиялының ең сәтсіз тұсына өзің-өзі құрбандыққа шалады. Көк түтіннің ысына көмілген бақсылар биі оны әлі талай құрбандыққа итермелейді.

«Адай қыздың бұрымындай жолдары,
Қожа қыздың меніңдей-ақ тағдыры...» бағзылар мифінен - ләззаттану механизміне дейінгі аралықта өтірікші көктемдерге азаттық силайды. Оның «Үш өлеңінің» құпиясына да азаттық силадым!..

«brevis vita, sed ars longa est!»

Мейір ОРАЗҒАЛИ
2-курс студенті

Ясауи университеті
УНИВЕРСИТЕТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ҮНІ
Газет 1995 жылдан шыға бастады
Меншік иесі: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті
Редактор м.а.: Эльмира АРТЫҚБАЕВА

Ақпарат орталығы:
Бейсен Тельман
telabdi@mail.ru
Тілшілер:
Эльмира АРТЫҚБАЕВА
elmira_artykbaeva@mail.ru
Сүлеймен ДОҒАН
dgn_s8@hotmail.com
Дизайнер:
Мұрат ШАХАНБАЕВ
Фото маманы: Нақып Шынтеміров

Редакция оқырман хаттарына жауап бермейді және кері қайтармайды. Редакцияға жолданған хаттар 1,5 машинкалық беттен аспауы тиіс. Автордың пікірі, мақалалары, ашық хаттары мен үндеулері редакцияның көзқарасын білдірмейді. Кейбір суреттер интернеттен алынды

Газетті есепке қою туралы
№11180-Г куәлікті 2010 жылы 4 қазанда Қазақстан Республикасының Байланыс және ақпарат министрлігі берген.

2019 жылдың қаңтарынан бастап « Ясауи университеті» газеті электрондық және интернет форматында шығарыла бастады.

Редакция мекен-жайы: 161200, ОҚО, Түркістан қаласы, Б.Саттарханов № 29, бас оқу ғимараты 601-кабинет. **Байланыс телефоны:** 8 /72533/ 6-38-13, ішкі (1020) **Эл.пошта:** a.yassaui@mail.ru